

Bruselj, 22. februar 2021
(OR. en)

6324/21

COHOM 31
COPS 61
CONUN 14
COASI 23
MAMA 27
COEST 43
COAFR 50
DEVGEN 29
CFSP/PESC 151
COVID-19 46

IZID POSVETOVANJA

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Datum:	22. februar 2021
Prejemnik:	delegacije
Zadeva:	Sklepi Sveta o okrevanju po pandemiji COVID-19, ki temelji na človekovih pravicah

V prilogi vam pošiljamo Sklepe Sveta o okrevanju po pandemiji COVID-19, ki temelji na človekovih pravicah, ki jih je Svet odobril na 3785. seji 22. februarja 2021.

Sklepi Sveta o okrevanju po pandemiji COVID-19, ki temelji na človekovih pravicah

Ozadje

1. Svet poudarja, da so vse človekove pravice univerzalne, nedeljive, soodvisne in medsebojno povezane. To je še toliko bolj pomembno v času krize, ko moramo zlasti zaščititi osebe v ranljivem položaju ter prikrajšane in marginalizirane osebe.
2. Svet ponovno potrjuje, da sta v kriznih razmerah uresničevanje vseh človekovih pravic in spoštovanje demokratičnih načel še dodatno na preizkušnji. Trenutna pandemija COVID-19 in njene socialno-ekonomske posledice vse bolj negativno vplivajo na človekove pravice, demokracijo in pravno državo, tudi na državljanski prostor. Poleg tega še dodatno poglobljajo obstoječe neenakosti in povečujejo pritisk na osebe v ranljivem položaju. V zvezi s tem sta vlaganje v človekove pravice, demokracijo in pravno državo ter omogočanje državljanskega prostora ključna, da bi lahko uresničili pravičnejše ter bolj zelene, odporne in vključujoče družbe. V času, ko se človekove pravice še naprej kršijo in se demokracija sooča z resnimi izzivi ter se prostor za civilno družbo krči in močno omejuje v številnih delih sveta, tudi v državah, ki pandemijo COVID-19 uporabljajo kot izgovor za nespoštovanje načel pravne države in mednarodnih zavez, omejevanje človekovih pravic in krčenje državljanskega prostora, se EU zavzema za učinkovito implementacijo poziva generalnega sekretarja ZN k ukrepanju na področju človekovih pravic ter podpira njegovo vodilno vlogo v prizadevanjih za to, da se človekove pravice umestijo v središče odziva na COVID-19. Svet opozarja, da mora biti vsakršno omejevanje človekovih pravic strogo v skladu z mednarodnim pravom ter mora biti zlasti zakonsko predpisano, potrebno, sorazmerno, začasno in nediskriminatorno.

3. Svet poudarja, da bodo človekove pravice, demokracija in pravna država še naprej v središču odziva EU na pandemijo COVID-19 in okrevanja po njej, kot je navedeno v Sklepih Sveta o Akcijskem načrtu EU za človekove pravice in demokracijo za obdobje 2020–2024. Posebno pozornost je treba nameniti morebitnim dolgoročnejšim učinkom pandemije na uveljavljanje vseh človekovih pravic, vključno s temeljnimi svoboščinami, enakostjo in načelom nediskriminacije. V zvezi s tem je treba spoštovati veljavne mednarodne standarde. To vključuje zagotavljanje pristopa, ki upošteva vidike spola, starosti in invalidnosti, ter ciljno usmerjenih ukrepov za osebe v ranljivem položaju med pandemijo in v načrtih za okrevanje.
4. EU se zavezuje, da bo pri svojem odzivu poskrbela za spoštovanje dostojanstva in človekovih pravic vseh brez kakršne koli diskriminacije. Na nikogar ne bi smelo biti pozabljeno, nobena človekova pravica ne bi smela biti prezrta.

Obnova na boljše

5. Svet ponovno potrjuje, da bo socialno-ekonomski odziv, v središču katerega so človekove pravice, omogočil boljše in bolj trajnostno okrevanje. Pandemija COVID-19 je hkrati tudi opozorilo glede še večje nevarnosti podnebnih sprememb in degradacije okolja. Ukrepanje EU bi moralo slediti Pariškemu sporazumu o podnebnih spremembah in agendi za trajnostni razvoj do leta 2030 ter temeljiti na človekovih pravicah. Poleg tega bi moralo prispevati k zagotavljanju trajnostnih in podnebno občutljivih politik za okrevanje gospodarstva po krizi zaradi COVID-19, ki so pomemben element strategije za trajnostno rast, saj zagotavljajo na podnebne spremembe odporen, vključujoč in pravičen prehod za vse na okoljsko trajnostno gospodarstvo.

6. Posledice pandemije COVID-19 so poglobile svetovne socialno-ekonomske neenakosti, povečale brezposelnost, ogrozile socialno kohezijo ter nesorazmerno prizadele osebe v ranljivem položaju ter prikrajšane in marginalizirane osebe, med drugim osebe, ki jih je revščina najbolj prizadela, osebe v neformalnem gospodarstvu, brezposelne osebe, ženske in dekleta, invalide, starejše, pripadnike manjšin, vključno z narodnimi, etničnimi in verskimi manjšinami, osebe LGBTI, migrante in begunce, otroke in mlade. EU se je hitro odzvala s takojšnjimi ukrepi za gospodarsko pomoč, s katero se odpravljajo posledice gospodarskega upada na področju zaposlovanja in socialnih zadev. Osredotočila se bo tudi na vključujoče politike za ublažitev dolgoročnih posledic, tudi s podporo mladim. Socialna zaščita, človekove pravice v svetu dela in gospodarski ukrepi morajo biti dostopni vsem, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti dostopnosti za invalide ter osebe v ranljivem položaju. EU poziva k polnemu spoštovanju človekovih pravic in temeljnih svoboščin vseh migrantov, beguncev in notranje razseljenih oseb, pri čemer je treba posebno pozornost nameniti najbolj ranljivim, tudi otrokom.
7. Svet je globoko zaskrbljen zaradi nesorazmernega in negativnega učinka pandemije COVID-19 na zmožnost žensk in deklet, da uveljavljajo človekove pravice, ter na enakost spolov po vsem svetu. Ženske predstavljajo približno 70 % svetovne delovne sile v sektorju zdravstvenega varstva in socialnih storitev in so bile tako v ospredju odziva na pandemijo, hkrati pa so bile tudi nesorazmerno prizadete zaradi izgube delovnih mest in prihodkov, izkoriščanja delovne sile, zaprtja šol in povečanja obsega neplačanega dela na področju nege. Poleg tega so bile tudi žrtve povečanega obsega nasilja v družini in prekinjenega dostopa do storitev na področju spolnega in reproduktivnega zdravja. EU bo okrepila svoja prizadevanja za zagotovitev okrevanja, ki bo temeljilo na človekovih pravicah in upoštevalo vidik spola, pri čemer se bo še zlasti zagotavljalo to, da bodo lahko ženske in dekleta v celoti uveljavljale človekove pravice. EU se bo še naprej zavzemala za odpravo vseh oblik spolnega nasilja in nasilja na podlagi spola, tako na spletu kot zunaj njega, ter bo vodila koalicijo za ukrepanje proti nasilju na podlagi spola za Forum za generacijsko enakost.

8. Svet je zaskrbljen tudi zaradi negativnega učinka pandemije COVID-19 na pravice otrok po vsem svetu, zlasti otrok, ki živijo v že tako neugodnih ali ranljivih razmerah, in otrok, ki so jih prizadeli oboroženi spopadi. Evropska unija bo okrepila svoja prizadevanja, da bi sodelovala s partnerji in otroke postavila v središče prizadevanj za okrevanje ter zagotovila, da se njihove pravice v celoti spoštujejo in da so zaščiteni pred vsemi oblikami revščine, nasilja, izkoriščanja, zanemarjanja in zlorab.
9. Svet opozarja na svoje sklepe o človekovih pravicah in dostojnem delu v svetovnih dobavnih verigah, v katerih je izražena zavezanost k izvajanju vodilnih načel OZN o podjetništvu in človekovih pravicah, da bi spoštovali človekove pravice ter delovno zakonodajo in standarde ter jih obvarovali pred negativnimi posledicami ravnanja podjetij ter s tem med drugim zagotovili, da bi tisti, ki jih podjetniške dejavnosti prizadenejo, imeli dostop do učinkovitega pravnega sredstva.
10. Svet je zaskrbljen zaradi negativnega vpliva pandemije COVID-19 na pravice invalidov, ki predstavljajo 15 % svetovnega prebivalstva. EU bo okrepila sodelovanje s partnerji, da bi invalidom zagotovili polno uveljavljanje človekovih pravic v skladu s Konvencijo ZN o pravicah invalidov ter poskrbeli, da bodo njihove potrebe med procesom okrevanja v celoti izpolnjene.
11. Svet ponovno potrjuje, da ima vsak pravico do uživanja najvišjega možnega standarda telesnega in duševnega zdravja. Cepljenje proti COVID-19 je treba obravnavati kot svetovno javno dobrino ter zagotoviti pravočasen, pravičen in enakopraven svetovni dostop do varnih, cenovno dostopnih in učinkovitih cepiv, terapij in diagnostike.

12. EU ostaja zavezana promoviranju, varstvu in uveljavljanju vseh človekovih pravic ter doslednemu in učinkovitemu izvajanju Pekinških izhodišč za ukrepanje in akcijskega programa Mednarodne konference o prebivalstvu in razvoju (ICPD), pa tudi sklepnih dokumentov konferenc o njunem pregledu; v zvezi s tem bo še naprej dejavna tudi na področju spolnega in reproduktivnega zdravja in pravic. Ob upoštevanju tega EU znova potrjuje zavezanost promociji, varstvu in uveljavljanju pravice vsakega posameznika, da ima popoln nadzor nad vsem, kar je povezano z njegovo spolnostjo ter spolnim in reproduktivnim zdravjem, ter da o tem odloča svobodno in odgovorno, brez diskriminacije, prisile in nasilja. Nadalje poudarja, da je v zvezi s spolnim in reproduktivnim zdravjem potreben vsesplošen dostop do kakovostnih in cenovno dostopnih celostnih informacij, izobraževanja, vključno s celostno spolno vzgojo, ter storitev zdravstvenega varstva.
13. Ključne prednostne naloge so krepitev vodilne in usklajevalne vloge Svetovne zdravstvene organizacije na področju svetovnega zdravja, krepitev zdravstvenih sistemov, uresničitev univerzalnega zdravstvenega varstva, omogočanje boljše pripravljenosti in zmogljivosti za odzivanje na pandemije na svetovni, regionalni in nacionalni ravni, ob uporabi Mednarodnega zdravstvenega pravilnika, zagotavljanje dostopa do vode, higiene in sanitarne oskrbe ter spodbujanje celovitih, vključujočih in nediskriminatornih pristopov k javnemu zdravju.
14. Vloga civilne družbe in zagovornikov človekovih pravic, tako na spletu kot drugje, vključno z zagovornicami človekovih pravic, je pomembnejša kot kdaj koli prej, saj prispeva k boljšemu in hitrejšemu okrevanju po pandemiji COVID-19. EU priznava, da bo njihova vloga še naprej pomembna za spodbujanje solidarnosti, podporo tistim, ki jo najbolj potrebujejo, zaščito človekovih pravic, temeljnih svoboščin in demokratičnega prostora ter spodbujanje odgovornosti za kršitve in zlorabe človekovih pravic. Število napadov na zagovornike človekovih pravic se je v nekaterih državah med pandemijo COVID-19 močno povečalo. EU je še naprej zavezana zagotavljanju ugodnega okolja, ki bo vsem zagovornikom človekovih pravic omogočalo svobodno in varno opravljanje njihovega bistvenega dela.

15. Pandemija COVID-19 je pokazala ključno vlogo svobodnih, pluralističnih in neodvisnih medijev kot bistvenega sestavnega dela demokratične družbe, ki državljanom zagotavljajo zanesljive in na dejstvih temelječe informacije ter prispevajo k reševanju življenj. V zvezi s tem je ključnega pomena spodbujanje varnosti novinarjev. Dezinformacije na spletu ali zunaj njega lahko ogrožajo življenja. Bistveno je, da odločno ukrepamo proti dezinformacijam s preglednimi, pravočasnimi in na dejstvih temelječimi sporočili, tudi med fazo okrevanja, ter s tem okrepimo odpornost družb. Zaščita svobode izražanja ter spodbujanje medijske in informacijske pismenosti sta ključna dolgoročna ukrepa proti dezinformacijam in njihovim posledicam.
16. Pandemija COVID-19 je pospešila digitalizacijo naših družb in od nas zahteva delo, učenje in druženje na daljavo. Dostopne digitalne rešitve so bistven del odziva EU na koronavirus. Krepitev digitalnih zmogljivosti sistemov zdravstvenega varstva ter izvajanje e-izobraževanja in digitalnih rešitev za učenje na daljavo sta ključnega pomena za krepitev odpornosti prizadetih družb, pa tudi za zapolnitev digitalnih vrzeli. Digitalne tehnologije, ki lahko pomagajo zajeziiti pandemijo, morajo biti vključujoče ter zasnovane, razvite in uporabljene ob polnem spoštovanju človekovih pravic, vključno s pravico do zasebnosti. Svet opozarja, da človekove pravice veljajo enako na spletu kot zunaj njega ter niso odvisne od uporabljene tehnologije.

Skupna prizadevanja

17. Svet opozarja na sklepe Sveta z dne 8. junija 2020 o globalnem odzivu ekipe Evropa na COVID-19, v katerih se med drugim sklicuje na skupno sporočilo z dne 8. aprila 2020 o globalnem odzivu na COVID-19 in poudarja, da bo EU še naprej spodbujala in podpirala dobro upravljanje, človekove pravice, pravno državo, enakost spolov in nediskriminacijo, dostojne delovne pogoje ter temeljne vrednote in humanitarna načela.

18. Svet poudarja, da pristop ekipe Evropa prispeva k izkazovanju vodilne vloge, odgovornosti in solidarnosti EU v svetu. Zaveda se, da so vse članice ekipe Evropa pomembno prispevale h globalnemu odzivu EU na COVID-19.
19. Sedanja pandemija je pokazala, kako pomembne so svetovna solidarnost in večstranske institucije za svetovno zdravje, blaginjo in varnost. Zlasti pomembni so tudi ukrepi, sprejeti na nacionalni ravni. Evropska unija podpira pomembno vlogo sistema ZN pri mobilizaciji in usklajevanju svetovnega odziva na pandemijo, pri čemer so v ospredju človekove pravice. Skupaj moramo znati izkoristiti pridobljene izkušnje, da bi svet v prihodnje napravili odpornejši. V podporo pozivu generalnega sekretarja ZN „Zgradimo nazaj bolje“ si bomo skupaj prizadevali za okrevanje, ki bo temeljilo na trajnostnih, enakopravnih in vključujočih družbah, ter tudi, da bi bilo to, kar bomo ponovno zgradili, boljše in okolju prijaznejše.
20. Svet bo še naprej spremljal to vprašanje in tudi v prihodnje zagotavljal strateške smernice.
